

Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike

Manažérske zhrnutie

Zmeny v ekonomike boli v roku 2019 podčiarknuté najmä politikou globálneho protekcionizmu, dlho pretrvávajúcimi neistotami spojenými s Brexitom, spormi medzi USA a Čínou a dopadov klimatických zmien na svetovú ekonomiku. Negatívne trendy ako **zníženie výkonu v eurozóne a ochladenie zahraničného dopytu spôsobilo pokles exportu a spomalenie rastu ekonomiky SR**. Podstatne väčšou výzvou súčasnosti je však **aktuálna potreba čeliť dôsledkom COVID - 19 a následnému negatívne vplyvu na hospodárstvo**. Pandémia a jej ekonomické dopady odhalili slabinu, ktorou je štruktúra HDP kde jej 40% tvorí najmä automobilová výroba, ktorá je z viac ako 90% závislá na exporte, hlavne do Nemecka. Pandémia, ktorej aktuálne čelí globálna svetová ekonomika má pre Slovensko priamy negatívny dopad. Môžeme konštatovať, že slovenský podnikateľský sektor a slovenská ekonomika začiatkom roka 2020 čelí rozpadu dodávateľsko-odberateľského reťazca s dôsledkom prepadu daňových a odvodových príjmov do rozpočtu verejnej správy. Tento vývoj negatívne poznačí stav ekonomiky v roku 2020 a prinajmenšom prvý polrok 2021. Po tomto období sa môže ekonomika Slovenska naštartovať, pričom miera dynamiky závisí aj od účinných opatrení vlády SR a od spoločného úsilia všetkých zainteresovaných strán sociálneho trojuholníka: vláda – podnikatelia - reprezentanti zamestnancov.

V kontexte aktuálnych priamych i nepriamych negatívnych vplyvov na situáciu v SR je nevyhnutné sa neodkladne zamerať na **odstraňovanie neopodstatnených regulačných a finančných bariér, byrokracie, nákladového a časového zaťaženia, zabezpečenie stability a predvídateľnosti podnikateľského prostredia**.

Ešte v roku 2020 vláda odbúra časť byrokracie zbytočne brzdiacej podnikanie čo najrýchlejšim prijatím balíka takých zmien zákonov, ktoré uľahčia život podnikateľom, a ktoré nebudú predstavovať významný vplyv pre verejné financie. **V skrátenom legislatívnom konaní vláda prijme Lex Korona, balík opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia**.

Spolu s jednorazovým znížením administratívnej záťaže bude pravidelne a systematicky predkladať návrhy opatrení v tejto oblasti. Vláda SR sa v programovom vyhlásení vlády zaviazala podstatne znížiť regulačnú záťaž podnikania do konca jej funkčného obdobia.

Toto bude dosiahnuté aj efektívnou komunikáciou v rámci štátnej správy, a v úzkej spolupráci s odbornou a podnikateľskou verejnosťou. Ďalšími nevyhnutnými krokmi, ktoré prispievajú k zlepšeniu podnikateľského prostredia **je zabezpečenie vymáhateľnosti práva, funkčnosti súdnictva, zabezpečenie uplatňovanie princípu rovnosti pred zákonom a prístupu k štátnej pomoci**.

Vláda musí intenzívne pokračovať v strategických zámeroch, ktoré už prijala a v blízkej budúcnosti urobiť opatrenia, ktoré podporia udržateľný hospodársky rast a zvýšenie zamestnanosti. Prorastové opatrenia bude treba dynamizovať aj preto, že pandémia v dôsledku COVID - 19 prehĺbila negatívne trendy, ktoré sa na Slovensku začali prejavovať už v roku 2019, keď došlo k zmierneniu tempa ekonomického rastu. Pri implementovaní opatrení vlády bude pri riešení ekonomických dôsledkov pandémie kritické i zodpovedné nasmerovanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ tak, aby pomohli podporiť opätovné naštartovanie ekonomiky, avšak aby zároveň boli predpokladom budovania inovatívnej ekonomiky a štrukturálnych zmien v našom hospodárstve.

1. Štruktúra podnikateľského prostredia

Podobne ako v minulých obdobiach i v roku 2019 MSP predstavovali 99,9 % z celkového počtu podnikateľských subjektov a podiel aktívnych veľkých podnikov 0,1 %.

Po miernom poklese počtu aktívnych podnikateľských subjektov¹ v roku 2018 (-1,3 %), ich počet v roku 2019 narástol (6,3 %). Bol však dosiahnutý prevažne v dôsledku nárastu počtu mikropodnikov a počet stredných a veľkých podnikov klesol.

Tabuľka 1: Počet aktívnych podnikateľských subjektov podľa veľkostných kategórií podnikov v období 2018-2019

Veľkostné kategórie	abs. počet 2018	abs. počet 2019	Index 2019/2018	rozdiel abs.	podiel kategórie
Mikropodniky (0-9)	542 525	577 827	106,5%	35 302	96,9%
Malé podniky (10-49)	14 328	14 601	101,9%	273	2,4%
Stredné podniky (50-249)	2 988	2 943	98,5%	- 45	0,5%
Spolu MSP	559 841	595 371	106,3%	35 530	99,9%
Veľké podniky (250-a viac)	680	671	98,7%	- 9	0,1%
Spolu podnikateľské subjekty	560 521	596 042	106,3%	35 521	100,0%

Zdroj: Slovak Business Agency na základe predbežných údajov z Registra organizácií Štatistického úradu SR

Podobne ako v predchádzajúcich obdobiach aj v roku 2019 pokračoval trend pozvoľného znižovania podielu fyzických osôb – podnikateľov na celkovom počte aktívnych MSP na Slovensku.

Tabuľka 2: Počet podnikateľských subjektov SR podľa právnych foriem v období 2018-2019

Podnikateľské subjekty podľa právnych foriem, MSP	abs.počet 2018	abs.počet 2019	Index 2019/2018	rozdiel abs.	podiel kategórie
Fyzické osoby - živnostníci	303 960	323 894	106,6%	19 934	54,4%
Fyzické osoby - slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci	26 417	25 124	95,1%	- 1 293	4,2%
Fyzické osoby celkom	330 377	349 018	105,6%	18 641	58,6%
Právnické osoby celkom, MSP	229 464	246 353	107,4%	16 889	41,4%
Spolu podnikateľské subjekty, MSP	559 841	595 371	106,3%	35 530	100,0%

Zdroj: Slovak Business Agency na základe predbežných údajov z Registra organizácií Štatistického úradu SR

Nárast počtu MSP bol zaznamenaný vo všetkých krajoch SR. Najdynamickejší medziročný nárast bol evidovaný v Prešovskom kraji (8 %) a najnižší v Banskobystrickom kraji (4,5 %). Nárast v ostatných krajoch sa pohyboval medzi týmito hodnotami.

¹ Za ekonomicky aktívny subjekt považuje ŠÚ SR subjekt, ktorý mal v sledovanom referenčnom období zamestnancov, tržby alebo investície. K stanoveniu aktivity využil ŠÚ SR aj údaje z administratívnych zdrojov o platiteľoch zdravotného poistenia.

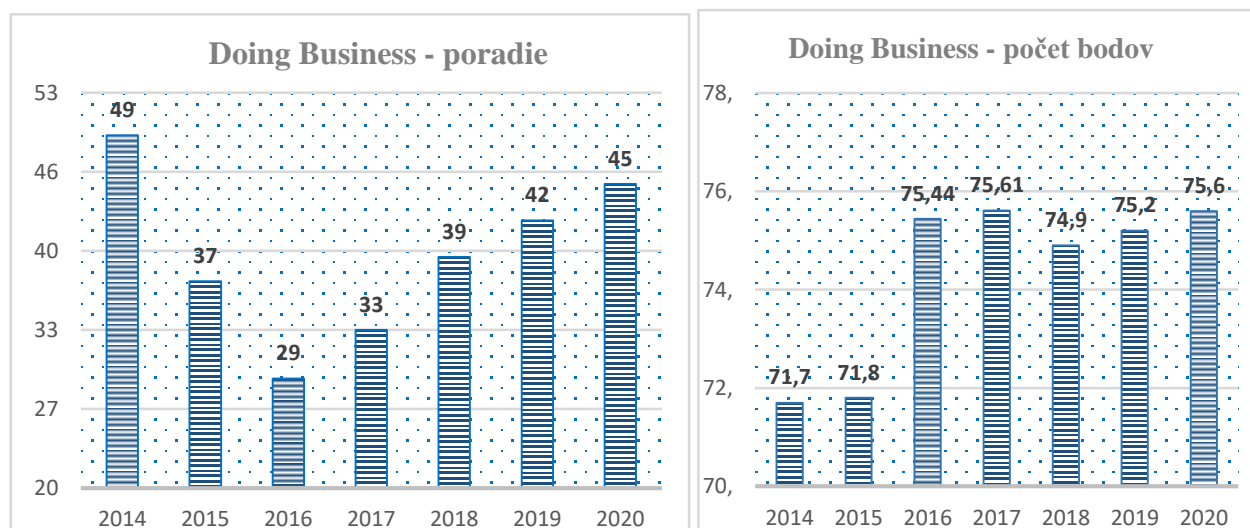
2. Komparatívne hodnotenie podnikateľského prostredia

2.1. Hodnotenie Svetovej banky „Doing Business“

Hodnotenie *Doing Business (DB)*², ktoré Svetová banka každoročne vydáva, skúma regulácie podnikateľského prostredia a zákony ovplyvňujúce podnikanie v 190 krajinách, pričom Slovensko je zaradené do podskupiny 34 krajín s vysokým príjmom, tzv. high income³. Od roku 2016, kedy sa SR v celkovom poradí umiestnila na 29 mieste sa SR každoročne v hodnotení Doing Business prepadá. Trend získaného počtu bodov (Graf 1) dokumentuje, že Slovensko dlhodobo stagnuje na úrovni mierne pod 76 bodov, kým iné krajiny svoje podnikateľské prostredie zlepšujú.

Podobne ako SR pokles oproti minulému roku zaznamenala aj väčšina krajín EÚ, a celkový priemer poradia krajín EU medziročne klesol z 37 na 39⁴. V porovnaní s krajinami V4 sa Slovensko umiestnilo lepšie ako Maďarsko (52), avšak horšie ako ČR (41) a Poľsko (40).

Graf 1: Dlhodobý trend hodnotenia Svetovej Banky v rámci „Doing Business“

Zdroj: Svetová banka – Doing Business 2019 a 2020, vlastné spracovanie

Celkové hodnotenie je vypracované na základe čiastkových hodnotení v 10 indikátoroch (Tabuľka 3). Dosiahnuté skóre sa v poslednom hodnotenom období prevažne nezmenilo a indikátor Riešenie platobnej neschopnosti zaznamenal mierny pokles.

SR dlhodobo dosahuje plný počet bodov v indikátore **Cezhraničné obchodovanie**.

Najhoršie hodnotenie SR dlhodobo dosahuje v kategórii **Získavanie stavebných povolení**, kde body strácame najmä na čase potrebnom na získanie stavebného povolenia⁵. Na zlepšenie hodnotenia tejto kategórie je potrebná komplexná reforma stavebného zákona.

² DB 2020 hodnotí podnikateľské prostredie 2.polroka 2018 a 1. polroka 2019

³ Krajiny OECD High income sú: Austrália, Rakúsko, Belgicko, Kanada, Čile, ČR, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Grécko, Maďarsko, Írsko, Island, Izrael, Taliansko, Japonsko, Kórea, Lotyšsko, Litva, Luxembourg, Netherlands, New Zealand, Norway, Poland, Portugal, Slovak Republic, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, United Kingdom, United States

⁴ Spomedzi krajín EU podobne ako minulý rok vedie Dánsko, ktoré však v celkovom hodnotení kleslo z 3. na 4. miesto. Najväčší pokles zaznamenalo Taliansko a Poľsko (7 priečok), ČR, Holandsko a Luxembursko (6 priečok) a Malta (4 priečky). Naopak 7 krajín zaznamenalo vzostup, a to Litva (+8 priečok), Chorvátsko (+7 priečky), Slovinsko a Cyprus (+3 priečky) Švédsko (+2 priečky) a Maďarsko (+1 priečka).

⁵ v SR je toto obdobie 300 dní vs. 152 dní v skupine krajín s vysokým príjmom. Reforma stavebného zákona je gescii MDV SR a v rámci prvého balíčka opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia vláda SR uložila ministromi dopravy a výstavby šesť úloh zameraných na oblasť stavebného konania, vrátane úloh pripraviť nový stavebný zákon. Tieto úlohy MDV SR zapracovalo do nového zákona o územnom

Tabuľka 3: Hodnotenie Slovenska v rámci indikátorov Doing Business

Indikátor	DB 2020	DB 2019	Zmena pozície v rebríčku	DB 2020 (0-100)	DB 2019 (0-100)	Zmena skóre
Začatie podnikania	118	127	↑ 9	84,8	82,0	↑ 2,8
Získavanie stavebných povolení	146	143	↓ 3	59,4	59,3	↑ 0,1
Prístup k elektrickej energii	54	47	↓ 7	83,3	83,2	↑ 0,4
Registrácia majetku	8	9	↑ 1	90,2	90,2	-
Získavanie úverov	48	44	↓ 4	70,0	70,00	-
Ochrana menšinových investorov	88	95	↑ 7	56,0	53,3	↑ 2,7
Daňové povinnosti firiem	55	48	↓ 7	80,6	80,6	-
Cezhraničné obchodovanie	1	1	-	100,0	100,00	-
Vymáhateľnosť zmlúv	46	47	↑ 1	66,1	66,1	-
Riešenie platobnej neschopnosti	46	42	↓ 4	65,5	66,9	↓ 0,6

Zdroj: Svetová banka – Doing Business 2019 a 2020, vlastné spracovanie

I keď vďaka zrušeniu povinnosti predkladať informácie o daňových nedoplatkoch, a tak znížením celkového počtu procesov potrebných na začatie podnikania sme v kategórii **Začatie podnikania** zlepšili skóre a postúpili zo 127 pozície v DB 2019 na 118 miesto, sú nevyhnutné ďalšie razantné zlepšenia. Takýmito je revízia procesov potrebných na začatie podnikania, rozšírenie portfólia existujúcich JKM (napríklad umožniť registráciu žiadateľa nielen o živnostenské oprávnenie, ale aj jeho zamestnancov do ZP a SP), zvýšenie počtu nových JKM a zavedením inovatívnych metód podpory podnikateľov formou užívateľsky priateľského komplexného informačného systému pre podnikateľov (call centrum, web obsahujúci prehľad informácií a nástrojov pre začínajúcich i etablovaných podnikateľov, chat bot atď.).

Ďalšou z kritických oblastí kde SR dlhodobo zaostáva za porovnateľnými krajinami je **Ochrana menšinových investorov**, a to najmä v oblastiach korporátnej transparentnosti, transparentnosti obchodných operácií a vymožitelnosti práva. V kategóriách **Prístup k elektrickej energii**, **Získavanie úverov**, **Daňové povinnosti firiem** a **Riešenie platobnej neschopnosti** ani v DB 2020 nedošlo k zmene bodového ohodnotenia.

plánovaní a zákona o stavebnom konaní, ale vláda SR v decembri 2019 rokovanie k nim prerušila. Keďže sa opatrenia na zmenu v tomto indikátore neudiali a tak je aj pre DB 2021 predpoklad opätovného zhoršujúceho sa umiestnenia v tomto indikátore.

2.2. Konkurencieschopnosť Slovenska v rámci V4

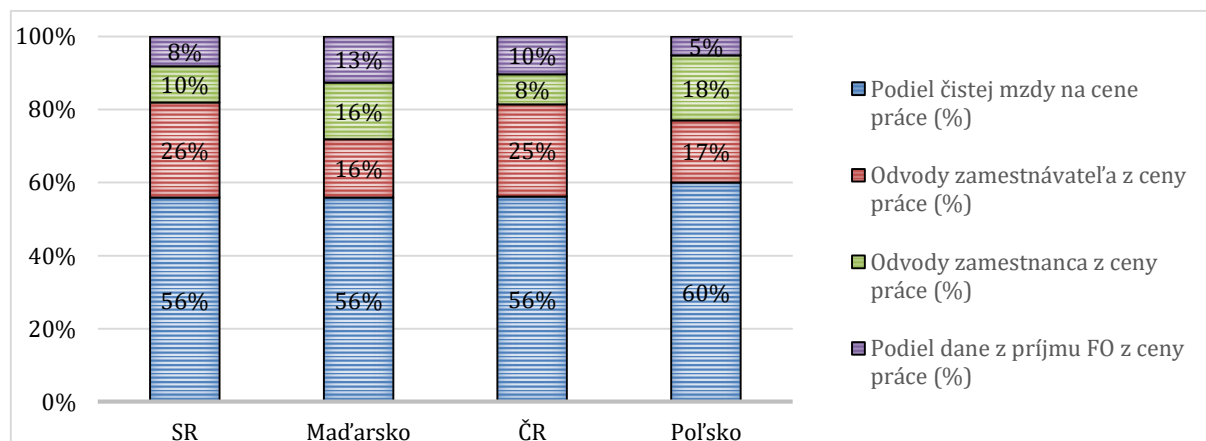
Za posledný rok SR stratila na konkurencieschopnosti, naša konkurencia sa naopak posúva dopredu.

Stabilita podnikateľského prostredia je jedným z kľúčových faktorov rozhodovania sa investorov a neplatí to iba pre prichádzajúcich investorov, ale aj pre investorov, ktorí sú už etablovaní a prevádzky v SR súťažia o ďalšie investície s inými prevádzkami v rámci skupiny. Nepredvídateľnosť podnikateľského prostredia (časté zmeny kľúčových zákonov) v SR je zo strany etablovaných investorov dlhodobo hodnotená ako jeden z **najzásadnejších problémov**, ktorý v porovnaní s krajinami V4 dlhodobo znižuje konkurencieschopnosť SR. Obzvlášť kritizované sú zmeny, ktoré majú za následok **rast nákladov v priebehu finančného roka**, čo spôsobuje značné ťažkosti pri finančnom plánovaní. Za problém investori považujú aj **nedostatočnú komunikáciu s odbornou a podnikateľskou verejnosťou** pred prijatím týchto zmien, čo často vedie k legislatívnym nepresnostiam, interpretačným sporom a chybám.

Ďalšou problematickou oblasťou je **vysoké nákladové zaťaženie**. **Zvýšenie minimálnej mzdy** na úroveň 520 eur v roku 2019 a následné zvýšenie na 560 eur v roku 2020 má negatívny vplyv na **cenu práce**. V dôsledku napojenia minimálnej mzdy na príplatky za prácu v noci, počas sviatkov a víkendov sú najviac zasiahnuté spoločnosti s viaczmennou prevádzkou⁶. Porovnanie s krajinami V4 ukazuje, že všetky krajiny V4 v období 2018 až 2020 zvyšovali minimálnu mzdu a SR bola v roku 2019 na úrovni ČR a Poľska. Slovensko ktoré v regióne dosiahlo najnižší rast HDP, však minimálnu mzdu zvyšovalo najrazantnejšie, hneď za Poľskom.

Na cenu práce majú vplyv **vysoké dane a odvody**. Porovnanie nákladov v SR s krajinami V4 ukazuje, že odvody zamestnávateľov predstavujú až 26 % ceny práce, čo je najvyššie z krajín V4. Porovnanie komponentov ceny práce (Graf 2) ukazuje, že odvody zamestnávateľov sú najnižšie v Maďarsku, kde odvody zamestnávateľov predstavujú 16 % a v Poľsku, kde predstavujú 17 % celkových nákladov práce.

Graf 2: Cena práce v krajinách V4

Zdroj: www.ksh.hu, www.czso.cz, <https://stat.gov.pl>, štatistický úrad SR, vlastné spracovanie MH SR

⁶ Takýmto je väčšina najvýznamnejších výrobných spoločností a cestovný ruch. U týchto subjektov je až 81 % odpracovaných hodín zaťažených spomínanými príplatkami.

Výška dane z príjmu právnických osôb (DPPO) patrí z pohľadu strategických investícií ku kľúčovým rozhodovacím faktorom. Slovensko má však najvyššiu sadzbu DPPO z krajín V4 – SR: 21 %, ČR: 19 %, Maďarsko: 9 %, Poľsko: štandardná sadzba 19 %.

Dôležitou oblasťou, ktorú investori zvažujú, je i **regionálna investičná pomoc**. SR i v tejto oblasti taktiež stráca konkurencieschopnosť, a to najmä voči Maďarsku a to predovšetkým v hraničných oblastiach s Maďarskom, ktoré v boji o potenciálneho investora ponúka regionálnu pomoc vo výške až 50 %, kým SR v týchto oblastiach ponúka 35 %.

Z oblasti miestnych daní a poplatkov investori najčastejšie kritizujú **miestny poplatok za rozvoj**, ktorý zvyšuje náklady na realizáciu investícií väčšieho rozsahu. Investori kritizujú nielen jeho výšku (na alebo blízko maximálnej hranice), ale i jeho nízku adresnosť.

Náklady na podnikanie v SR zaťažuje tiež skutočnosť, že SR má v rámci V4 najvyššiu koncovú **cenu elektriny (vrátane všetkých daní a poplatkov) pre odberateľov elektrickej energie mimo domácností**. Vysoké náklady na energiu znižujú konkurencieschopnosť Slovenska predovšetkým pri inovatívnych avšak energeticky náročných projektoch⁷.

Podľa podnikateľov náš **daňový systém neúmerne zaťažuje prácu a veľmi slabo majetok**. Absentuje väčší dôraz na motivačné nástroje a moderné dane ako digitálne, či environmentálne dane. Progresívny systém zdanenia oslabuje smerovanie hospodárstva k znalostnej ekonomike, **nepovzbudzuje podnikateľov k investovaniu do vyššej pridanej hodnoty, či realizovanie výskumných a inovačných aktivít**, keďže náklady práce na kvalifikovanú a dobre ohodnotenú pracovnú silu sú pre zamestnávateľa/investora vysoké.

Vzhľadom na to, že aj uvedené položky robia zo SR menej konkurencieschopnú destináciu sú potrebné rázne a inovatívne riešenia vo všetkých uvedených politikách ako napríklad zavedenie princípu jeden rok jedny pravidlá, zníženie daňového a odvodového zaťaženia, zníženie administratívnej záťaže a plošné zníženie nákladov na elektrickú energiu.

2.3. Globálny monitoring podnikania (GEM)

Globálny monitoring podnikania⁸ predstavuje ďalšiu formu svetových štúdií o dynamike podnikania. Do GEM je zapojených 54 krajín sveta, reprezentujúcich 86 % celosvetového HDP, z toho 21 európskych a SR je podľa úrovne HDP zaradená do skupiny 32 tzv. krajín s vysokým príjmom⁹. Podnikateľské prostredie na Slovensku bolo podľa GEM v roku 2018 v porovnaní s krajinami Európy a krajinami s vysokým príjmom **dlhodobo podpriemerné**.

Podobne ako v prípade hodnotenia DB 2020 aj podľa GEM si SR i napriek ekonomicky dobrým rokom nedokázala zlepšiť podnikateľské prostredie a kategórie, v ktorých v porovnaní s Európou a krajinami s vysokým príjmom v minulosti zaostávala sú naďalej podpriemerné (Tabuľka 4).

⁷ napríklad strategické investície do baterkárni (car battery gigafactories) alebo do sektora datacentier.

⁸ Zdroj: GEM Slovensko 2018, Podnikanie na Slovensku: aktivity, prostredie a vybrané druhy podnikania, A. Pilková, M. Holienka, Z. Kovačičová, J. Rehák, J. Mikuš. V dobe prípravy tejto správy k dispozícii správa GEM 2018, publikovaná v roku 2019.

⁹ Krajiny s vysokým príjmom = high income countries

Tabuľka 4: Medzinárodné porovnanie s krajinami Európy a krajinami s vysokým príjmom¹⁰

	SR 2018	Rozdiel 2018/2017	SR 2017	Rozdiel SR vs. Európa	Rozdiel SR vs. krajiny s vysokým príjmom
Dostupnosť financií pre podnikateľov	2,85	+0,2	2,65	+0,04	+0,11
Vládne politiky z hľadiska prioritizácie a podpory podnikania	1,5	-0,53	2,03	-1,08	-1,27
Vládne politiky z hľadiska admin. a daňovo-odvodového zaťaženia	1,79	-0,17	1,96	-0,63	-0,69
Vládne programy na podporu podnikania	2,06	-0,08	2,14	-0,75	-0,86
Vzdelávanie k podnikaniu (základné a stredné)	1,65	-0,38	2,03	-0,32	-0,35
Vzdelávanie k podnikaniu (odb., prof., VŠ)	2,33	-0,41	2,74	-0,56	-0,60
Transfer poznatkov vedy a výskumu	1,96	-	1,96	-0,57	-0,63
Komerčná infraštruktúra a služby pre podnikanie	3,21	+0,17	3,04	+0,08	+0,17
Dynamika spotrebiteľských a B2B trhov	2,57	-0,15	2,72	-0,41	-0,45
Trhové obmedzenia pre nové a rastúce podnikanie	2,72	+0,17	2,55	+0,01	+0,03
Dostupnosť fyzickej infraštruktúry a služieb	4,23	+0,23	4,00	+0,31	+0,29
Kultúrne a spoločenské normy	1,75	-0,35	2,10	-0,91	-1,16

Zdroj: dáta GEM 2017- 2018, Podnikanie na Slovensku: aktivita, prostredie a vybrané druhy podnikania a vlastné spracovanie MH SR

Podľa expertov¹¹ sú oblasti obmedzujúce podnikateľskú aktivitu v SR administratívna náročnosť, byrokratické zaťaženie, regulácie súvisiace s podnikaním; korupcia a klientelizmus, problematika podnikateľskej legislatívy z hľadiska jej stability, predvídateľnosti, komplikovanosti a kvality. Problematická je i situácia v súdnictve a s ňou súvisiaca nízka vymožitelnosť práva a vysoké daňové a odvodové zaťaženie podnikania. Naopak oblasti, ktoré podporujú podnikateľskú aktivitu v SR je prístup na zahraničné trhy a jednotný trh EÚ a (nielen) s ním súvisiace odbúravanie bariér internacionalizácie podnikania, pozitívny vplyv aktivít, iniciatív a priestorov na podporu podnikania, pôsobenie vládnych agentúr, programov a nástrojov na podporu podnikania a prístup k financovaniu podnikania.

¹⁰ Všetky hodnoty vzťahujúce sa k podnikateľskému prostrediu a jeho komponentom sú založené na hodnotiacej škále 1 až 5 (kde 1 bod predstavuje najnižšiu hodnotu a 5 bodov najvyššiu hodnotu zodpovedajúcu optimálnemu stavu.

¹¹ Expertný prieskum (National Expert Survey – GEM NES) zhromažďuje názory expertov príslušnej krajiny na určité oblasti podnikania

GEM obsahuje i analýzu jednotlivých fáz podnikania a poukazuje na skutočnosť, z hľadiska zámeru začať podnikanie a v oblasti tzv. začiatocníckej podnikateľskej aktivity¹² SR zaznamenalo nárast. I keď sa tento trend môže javiť pozitívne, analýza motivácie ukazuje, že **vysoký podiel podnikateľov začína podnikat' z nutnosti**. Súčasne s nárastom začiatocníckej podnikateľskej aktivity narástol aj tzv. „index smrti“¹³ a dôvodmi, pre ktoré podnikatelia tak často prestávajú podnikat', sú **nízka ziskovosť, komplikovanosť podnikateľského prostredia, nedostatočné vedomosti, zručnosti a nedostatočné počiatocné plánovanie**. Ide o faktor nedostatočnej prípravy na podnikanie. Toto zistenie je v súlade so zisteniami OECD, ktorá konštatuje nedostatočné vybavenie mladšej a staršej generácie zručnosťami potrebnými k podnikateľským príležitostiam¹⁴.

Hodnotenie podnikateľského prostredia, ktoré indikuje potenciál zvýšenia produktivity podnikateľského prostredia sú **Inovácie v podnikaní**. Situácia v tejto oblasti taktiež nie je uspokojivá. Podľa GEM 2018 v SR inovovalo iba 22 % začínajúcich a 11 % etablovaných podnikateľov¹⁵.

2.4. Postavenie SR v rebríčku European Innovation Scoreboard 2019¹⁶

SR patrí v rámci medzinárodného porovnania European Innovation Scoreboard dlhodobo medzi štáty, ktoré **v inovačnej výkonnosti zaostávajú za priemerom EÚ** a spolu s ďalšími 13 členskými štátmi patrí do kategórie miernych inovátorov. Sumárny inovačný index v roku 2019 dosiahol hodnotu 69,1 % priemeru EÚ, čím sa SR v medzinárodnom porovnaní umiestnila na 22. mieste v rámci 28 krajín EÚ. Oproti predchádzajúcemu obdobiu sa inovačná výkonnosť zvýšila o 5,8 %, čím sa SR priblížila k výsledku dosiahnutému v roku 2016. SR sa najviac darí v rámci ukazovateľov Dopady na zamestnanosť a Vplyvy na predaj. Naopak Financovanie a podpora, Duševné vlastníctvo a Atraktívne výskumné systémy sú dimenziami najslabšími. Z pohľadu vplyvu na inovačnú výkonnosť SR a v porovnaní s priemerom EÚ ide o oblasti, ktoré sú dlhodobo poddimenzované – počet patentových prihlášok, výdavky spojené s podporou rizikového kapitálu, ako aj oblasť celoživotného vzdelávania. Slabé výsledky má naša krajina aj v rámci ukazovateľov ako inovácie v MSP, výdavky na výskum a vývoj v súkromnom sektore, či export „knowledge-intensive“ služieb. SR dlhodobo prevyšuje priemer EÚ v podiele zamestnanosti vo výrobných odvetviach (z toho najmä v „mid a high-tech“ odvetviach) a v podiele pridanej hodnoty nadnárodných spoločností, resp. spoločností so zahraničným vlastníkom. Naopak najväčší pokles medzi všetkými krajinami EÚ Slovensko zaznamenalo v dimenzii Ľudské zdroje (-14,9 %) a v časti Prepojenia (-10,5 %). Za priemerom EÚ zaostávame v HDP na obyvateľa a podiele zamestnanosti na „knowledge-intensive“ službách.

¹² Tzv TEA = Rodiaci sa podnikatelia (podnikatelia, ktorí podnikajú 0-3 mesiace) + Noví podnikatelia (podnikajú 3-42 mesiacov)

¹³ Definícia index smrti = pomer rodiacich sa podnikateľov k novým podnikateľom. Tento index bol v roku 2018 3,0, čo je vyššie ako v Európe (1,5) a krajinách s vysokým príjmom (1,6).

¹⁴ Stratégia zručností OECD pre SR, 2020

¹⁵ Toto je ešte menej ako v roku 2017 a nižšie ako priemer piatich rokov Počet inovatívnych začínajúcich podnikateľov bol v roku 2017 29 % a priemer piatich rokov bol 26 %. Počet inovatívnych etablovaných podnikateľov bolo v roku 2017 15 % a priemer piatich rokov bol 12 %.

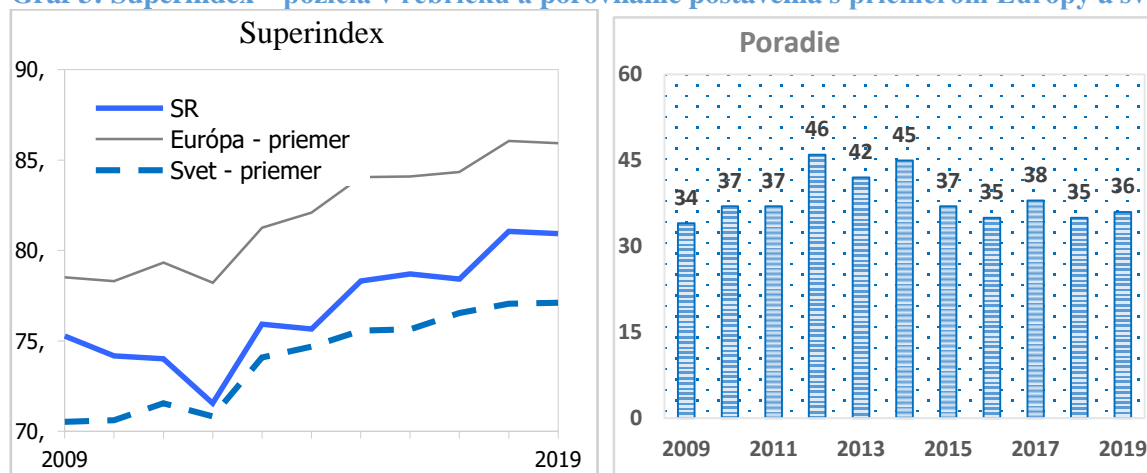
¹⁶ Zdroj: European Innovation Scoreboard - „európsky prehľad výsledkov inovácie“ poskytuje porovnávaciu analýzu inovačnej výkonnosti v krajinách EÚ, iných európskych krajinách a susedných krajinách. Posudzuje silné a slabé stránky národných inovačných systémov a pomáha krajinám identifikovať oblasti, ktoré je potrebné riešiť. Európska hodnotiacia tabuľka inovácií 2018 bola vydaná 22. júna 2018. Súlade s metodikou bol European Innovation Scoreboard 2019 vypracovaný na základe dát roku 2018.

Ostatný Superindex PAS bol publikovaný v januári 2019v súlade s metodikou bol European Innovation Scoreboard 2019 vypracovaný na základe dát roku 2018.

2.5. Hodnotenie podnikateľského prostredia v SR z pohľadu slovenských podnikateľov

Superindex je projekt Podnikateľskej aliancie Slovenska (PAS), pomocou ktorého hodnotí kvalitu podnikateľského prostredia v SR v porovnaní s krajinami sveta. Kombinuje výsledky 4 renomovaných svetových indexov a takto definuje virtuálny rebríček 100 krajín sveta¹⁷. Je škoda, že SR napriek ekonomicky dobrým rokom v porovnaní s minulým hodnotením mierne kleslo na 80,9 bodu a ani v minulom roku sa nedokázalo priblížiť k priemeru Európy¹⁸. Podobne ako v DB 2020 je SR i v tomto hodnotení na celkovom rebríčku nižšie ako ČR a Poľsko a vyššie ako Maďarsko.

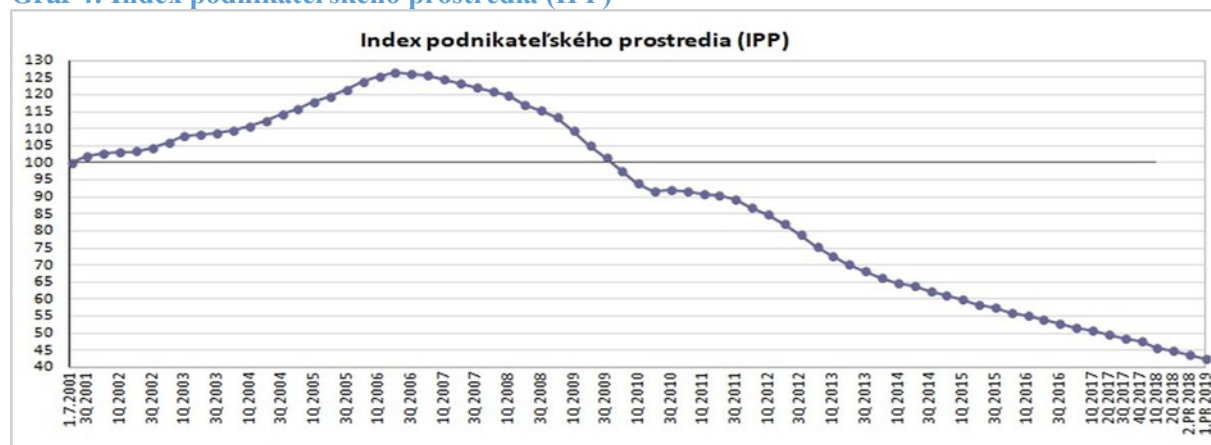
Graf 3: Superindex – pozícia v rebríčku a porovnanie postavenia s priemerom Európy a sveta

Zdroj: PAS, <https://www.alianciapas.sk/category/superindex-pas/>

Ďalší index, ktorým PAS hodnotí podnikateľské prostredie je **Index podnikateľského prostredia (IPP)**¹⁹. Dlhodobý klesajúci trend, ktorý začal v roku 2016 pokračoval i v poslednom hodnotenom období (-2,24 %) na hodnotu 42,7 bodov. Toto odráža skutočnosť, že podnikatelia hodnotia podnikateľské prostredie v SR podstatne horšie ako tomu bolo v minulosti.

Graf 4: Index podnikateľského prostredia (IPP)

¹⁷ Svetové ekonomické fórum (WEF), Svetová banka (WB), Heritage Foundation a Transparency International. IPP je publikovaný dva krát ročne. Ostatný Superindex PAS bol publikovaný v januári 2019

¹⁸ SR je dlhodobo na úrovni 5 bodov pod priemerom Európy

¹⁹ Posledné hodnotenie IPP bolo publikované v prvom polroku 2019

Hlavné bariéry v podnikaní: vymáhateľnosť práva, funkčnosť súdnictva, byrokráciu, kvalitu a dostupnosť pracovnej sily, uplatňovanie princípu rovnosti pred zákonom, efektívnosť hospodárenia štátu, prístup k štátnej pomoci, zrozumiteľnosť, použiteľnosť a stálosť právnych predpisov a úroveň korupcie na úradoch.

Hlavné zlepšenia: úroveň infraštruktúry, cenová stabilita, oblasť pracovnoprávnej legislatívy, legislatívy upravujúca dane, poplatky a investície, novela zákona o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy, novela ústavného zákona o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov a novela zákona o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch.

3. Rozvoj podnikateľského prostredia

3.1. Opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia

Podnikateľské prostredie je komplexná a prierezová problematika. MH SR si uvedomuje zložitosť regulačného prostredia (v SR je účinných viac ako 750 zákonov²⁰) a preto aktívne a systematicky pristupuje k príprave legislatívy, aktívne komunikuje so širokým spektrom subjektov ovplyvňujúcich podnikateľské prostredie, je partnerom pre zamestnávateľov a podnikateľov v záujme podnikateľského prostredia.

MH SR má vplyv na celkovú kvalitu podnikateľského prostredia predovšetkým v sektore energetiky²¹ a priemyslu, v oblasti poskytovania investičných stimulov a ochrany spotrebiteľa, **ale prevažná časť regulácií, ktoré vplyvajú na podnikanie, je na iných rezortoch** (MF SR – z hľadiska daní a účtovníctva; MPSVR SR – požiadavky na zamestnanosť, BOZP, odvody, nastavenie nelegálneho zamestnávania; MZ SR – nastavenie odvodov do zdravotných poisťovní a oblasť verejného zdravia; MV SR – cudzinecká agenda súvisiaca so zamestnávaním/tu hovoríme aj o MPSVR SR, MŠVVSR SR a MZVEZ SR; MDV SR – nastavenia cestných poplatkov, regulácii v železničnej doprave, stavebné konanie, MŠVVSR SR v oblasti odborného vzdelávania a vysokých škôl, MŽP SR v oblasti odpadov, ochrany ovzdušia a posudzovanie vplyvov na životné prostredie, MS SR v oblasti registra partnerov verejného sektora), atď. Podmienkou prijatia riešení na zlepšenie podnikateľského prostredia je potreba zladiť návrhy MH SR s predstavami, možnosťami a politikami vecne príslušných rezortov a toto je často neľahký a zdĺhavý proces.

V priebehu roka 2019 sa podarilo plniť **mnohé opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia** i napriek skutočnosti, že ide o prierezovú tému. Išlo o návrhy opatrení na **zlepšovanie podnikateľského prostredia a taktiež prípravu koncepčných dokumentov**, ktoré z dlhodobého hľadiska zabezpečia ucelenosť a predvídateľnosť v prostredí, jasné smerovanie hospodárstva, udržateľnosť a stabilitu prostredia.

Najdôležitejšie aktivity v poslednom hodnotenom období boli:

V závere roka 2019 vláda SR uznesením č. 605/2019 schválila **prvý Akčný plán Stratégie hospodárskej politiky**²². Stratégia stojí na 5 hlavných pilieroch a akcentuje na kroky, ktoré majú byť realizované do roku 2030.. Cieľom dokumentu je **zameranie na naštartovanie procesov**

²⁰ tomu ešte musíme pripočítať viac ako 5000 regulácií, ktoré k nám prichádzajú z úrovne EÚ.

²¹ v sektore energetiky nezávislým orgánom štátnej správy pre oblasť regulácie sieťových odvetví s celoslovenskou pôsobnosťou je Úrad pre reguláciu sieťových odvetví. Predmetom regulácie sú ceny v sieťových odvetviach a podmienky ich uplatňovania, ako aj podmienky vykonávania regulovaných činností.

²² Stratégia hospodárskej politiky SR do roku 2030 bola vládou schválená v roku 2018. Realizovaná bude pomocou 4 akčných plánov.

vedúcich k štrukturálnym zmenám v rámci hospodárstva SR a zvýšenie atraktivity investičného prostredia v SR.

Akčný plán definuje rozvoj **podnikateľského prostredia** ako jednu z **piatich kľúčových oblastí hospodárskej politiky** a zameriava sa na opatrenia ako sú podpora a racionalizácia vzdelávania, využitie verejnej výskumnej infraštruktúry súkromným sektorom, zmenu daňového mixu s cieľom znížiť daňové zaťaženie práce, zavedenie nástrojov podpory investícií a stimulácia investícií do primárnej infraštruktúry, aktivity smerujúce do finančnej podpory podnikateľských zámerov a zabezpečenie riešení vedúcich k zníženiu ceny elektriny.

S ideovým smerovaním stratégie hospodárskej politiky súvisí aj novelizovaný **zákon o investičnej pomoci**, podporujúci pridanú hodnotu a investície do inovácií.

Postupne sú do tvorby regulácií zavádzané princípy a metodiky lepšej regulácie zadefinované v strategickom materiáli **RIA 2020 – Stratégia lepšej regulácie** (uznesenie vlády SR č. 32/2018), pričom prvou metodikou, ktorá bude v roku 2020 testovaná, je **ex post metodika hodnotenia regulácií** z pohľadu ich účelnosti, účinnosti, hospodárnosti a efektívnosti v kontexte RIA 2020.

Ďalej je to pokračovanie v implementácii **troch** už vládou schválených opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia – tzv. **antibyrokratických balíčkov**, ktoré definovali ročnú úsporu takmer **95 mil. eur** (prvý v júni 2017 s 35 opatreniami, druhý v máji 2018 s 23 opatreniami a 5 analýzami a tretí vo februári 2019 s 37 opatreniami). Opatrenia z prvých dvoch balíčkov sa plnili najmä v rokoch 2017 – 2018 a momentálne je z 35 opatrení I. balíčka splnených 24 opatrení a z 23 opatrení II. balíčka 17 opatrení. Ťažiskom plnenia roku 2019 zostáva najmä III. balíček, ktorý ku koncu roka 2019 mal splnených 27 opatrení z celkového počtu 37. Ďalší, už **IV. antibyrokratický balíček** obsahuje 36 opatrení. Predpokladaný termín predloženia je I. polrok 2020 a celkové **ušetrené ročné náklady** podnikateľského prostredia po prijatí uvedených opatrení sú odhadnuté na **13 mil. eur**. Prehľad a plnenia opatrení v balíčkoch nájdete v prílohe č.6.

Aj v roku 2019 pokračovala implementácia **zákona č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy** „zákona proti byrokracii“, z dielne ÚPVII. Princíp „jedenkrát a dost“ bol na základe opatrenia z III. balíčka uplatnený aj na výpis z registra trestov, potvrdenie o návšteve školy, daňových nedoplatkoch a nedoplatkoch na sociálnom a zdravotnom poistení.

Podarilo sa úspešne implementovať **21 opatrení Koncepcie podpory centier podnikových služieb (CPS)**²³. Táto vládou prijatá a implementovaná koncepcia podpory BSC bola dôležitým krokom k fungovaniu a rozvoja tohto sektora s vysokou pridanou hodnotou v SR. Za účelom podpory rozvoja aspektov tzv. 4 priemyselnej revolúcie v prostredí slovenských podnikov, MH SR v roku 2019 naďalej v súlade s **Koncepciou inteligentného priemyslu pre Slovensko** pracovalo na plnení opatrení **Akčného plánu inteligentného priemyslu SR**. Tento celkom obsahoval 35 opatrení, pričom viac ako polovica je splnená, alebo v plnení.

Významným krokom pre rozvoj elektromobility bolo prijatie dokumentu **Akčný plán rozvoja elektromobility v SR**, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 110/2019. Akčný plán obsahuje 15 opatrení a jeho zámerom je dosiahnuť pozitívne vnímanie nízko emisnej mobility pre spotrebiteľov, a to aj s dosiahnutím zrýchlenia zavádzania potrebnej infraštruktúry.

²³ Centrá Podnikových Služieb sú 3. najväčší zamestnávateľ v SR, zamestnávajú cca 37 tisíc ľudí a ich podiel na HDP predstavuje 2,1 %

3.2. Informácia o Agende lepšej regulácie

Nosnými dokumentmi agendy lepšej regulácie sú:

- *RIA 2020 – Stratégia lepšej regulácie* (ďalej len „RIA 2020“) a jej akčný plán. Ide o koncepčný dokument schválený vládou SR uznesením č. 32/2018, ktorý je strategickým dokumentom pre:
- národný projekt *Zlepšovanie podnikateľského prostredia na Slovensku a hodnotenie politík v kompetencii Ministerstva hospodárstva SR* (ďalej len NP) z Európskeho sociálneho fondu prostredníctvom Operačného programu Efektívna verejná správa²⁴
- *Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov* (ďalej len JM), podľa ktorej predkladatelia regulácie postupujú pri identifikácii vplyvov na rozpočet verejnej správy, podnikateľské prostredie, životné prostredie, identifikácii sociálnych vplyvov a vplyvov na informatizáciu spoločnosti.
- Na základe zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov je súčasťou formulára doložky vybraných vplyvov aj vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, ktorý nie je súčasťou JM, ale predkladateľ regulácií je povinný ho v doložke vybraných vplyvov uvádzať. Deje sa tak bez gestora tohto vplyvu a bez metodiky, prípadne analýzy ako vplyv posudzovať.
- Novým dokumentom je *ex post hodnotenie regulácií*, ktoré MH SR pripravilo v roku 2019 a predložilo na všetky orgány štátnej správy na pilotné testovanie.

Gestorom implementácie agendy lepšej regulácie je MH SR. V sledovanom období roku 2019 a v kontexte ostatnej informácie o agende lepšej regulácie zo Správy o stave podnikateľského prostredia 2018 (uznesenie vlády SR č. 151/2019) sa MH SR spolu s ústrednými orgánmi štátnej správy podieľalo na plnení troch strategických cieľov RIA 2020 z celkových piatich:

1. Zvýšenie povedomia verejnosti o lepšej regulácii
2. Zvýšenie kvality procesu ex ante posudzovania vplyvov
3. Zavedenie systematického ex post hodnotenia regulácií

Termíny ostávajúcich dvoch strategických cieľov t. j. strategického cieľa 4. Implementovať inovatívne prístupy tvorby regulácií a strategického cieľa 5. Vytvoriť podmienky pre zapojenie ďalších subjektov do aktivít lepšej regulácie, z dôvodu časového posunu vypracovania niektorých metodík navrhujeme predĺžiť do konca roka 2021.

Podrobné plnenie jednotlivých úloh akčného plánu RIA 2020 od jej schválenia, ako aj návrh na zmenu termínu pri vybraných úlohách je uvedený v prílohe č. 7.

Mnohé z vyššie uvedených aktivít sú realizované prostredníctvom NP „Zlepšovanie podnikateľského prostredia na Slovensku a hodnotenie politík v kompetencii MH SR“.

Jednou z aktivít NP je analýza a hodnotenie efektivity procesu lepšej regulácie (ex ante a ex post nástroje lepšej regulácie) a návrhy na aktualizáciu metodík a nástrojov lepšej regulácie (aktivita č. 4). Jej súčasťou je externý audit regulačnej politiky zo strany nezávislého pozorovateľa – OECD. OECD už v roku 2012 vydalo pre túto oblasť 12 odporúčaní, z ktorých MH SR vychádza pri každej reforme vrátane stratégie RIA 2020.

OECD v spolupráci s MH SR v roku 2019 zahájilo prípravné práce k analýze *Hodnotenie regulačnej politiky SR* (Regulatory Policy Review of the Slovak Republic). Cieľom tejto analýzy

²⁴ NP *Zlepšovanie podnikateľského prostredia v SR a hodnotenie politík v kompetencii Ministerstva hospodárstva SR* z Európskeho sociálneho fondu prostredníctvom Operačného programu Efektívna verejná správa sa začal realizovať od účinnosti Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku od 25. augusta 2018. Má širší kontext a je zameraný na reformu agendy lepšej regulácie.

bude komplexné zhodnotenie regulačnej politiky v SR z koncepčného hľadiska a príprava návrhov na jej zlepšenie. OECD vypracovalo túto analýzu na podklade dotazníkov, vyplnených rezortmi a ostatnými ÚOŠS a osobných stretnutí²⁵ na ktorých boli doplnené chýbajúce informácie z dotazníkov a zapojení ďalší kľúčoví aktéri regulačnej politiky. Finálna analýza bude v SR v júni 2020 a výstupy budú využité pri tvorbe a aktualizácii metodík a nástrojov lepšej regulácie.

3.3. Stála pracovná komisia Legislatívnej rady vlády SR na posudzovanie vybraných vplyvov pri Ministerstve hospodárstva SR

Stála pracovná komisia Legislatívnej rady vlády SR na posudzovanie vybraných vplyvov (komisia RIA) zastáva funkciu národného koordinátora posudzovania vplyvov v SR.

Z hľadiska jednotlivých fáz legislatívneho procesu je komisia RIA činná v rámci prípravnej fázy regulácií (ex ante). Zameriava sa na posudzovanie kvality doložky vybraných vplyvov a príslušných analýz vybraných vplyvov prostredníctvom predbežného pripomienkového konania (PPK) a záverečného posúdenia vybraných vplyvov. Nezaoberá sa vecnou stránkou a obsahom predkladaných dokumentov.

Stanoviská komisie RIA sa najčastejšie týkajú nesprávneho, resp. nedostatočného vyplnenia doložky vybraných vplyvov a jednotlivých analýz vybraných vplyvov a vyčíslenia nákladov, ktoré navrhovaný predpis prináša. Komisia RIA sa vyjadruje aj k nedodržaniu procesu posudzovania vybraných vplyvov, čo sa v roku 2019 stalo celkovo šesťkrát. Najčastejším príkladom je predloženie regulácie do PPK a zároveň aj do medzirezortného pripomienkového konania (MPK), kedy komisia RIA proces PPK zastaví a uplatňuje si pripomienky v rámci MPK, zásadne s požiadavkou o predloženie na záverečné posúdenie.

Komisia RIA prijala v roku 2019 celkovo 273 materiálov na posúdenie, 84 % z nich (228) v rámci PPK. Z predmetných 228 materiálov zaslaných na PPK komisia RIA vydala 36 súhlasných stanovísk, 73 súhlasných stanovísk s pripomienkou a 104 nesúhlasných stanovísk; ôsmim materiálom bola udelená výnimka a ako je už uvedené vyššie, pri šiestich materiáloch bol proces ukončený z dôvodu porušenia procesu (t. j. materiál predkladateľ zaslal súbežne do procesu PPK a aj do procesu MPK) a jedenkrát z iného dôvodu. O skrátenie procesu PPK požiadali predkladatelia celkovo 92 krát.

Ďalších 45 materiálov bolo počas roka 2019 zaslaných na záverečné posúdenie. Komisia RIA k nim vydala 15 súhlasných stanovísk, 13 súhlasných stanovísk s pripomienkou a 17 nesúhlasných stanovísk.

4. Aktuálne témy rokov 2019 a 2020, problémy a riešenia

4.1. Dlhodobý rast ekonomiky vs. získavanie kvalifikovanej pracovnej sily

K dosiahnutiu dlhodobého hospodárskeho rastu SR je nevyhnutná vzdelaná, inovatívna, a kreatívna pracovná sila. V SR však **dlhodobo pretrváva nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily**, vrátane pracovnej sily so zručnosťami potrebnými na vykonávanie činností s vyššou pridanou hodnotou. Nesúlad medzi voľnou pracovnou silou a potrebami trhu vedie k situáciám, keď na jednej strane zamestnávateľia čelia dlhodobému nedostatku kvalifikovaných pracovných síl a na

²⁵ osobné stretnutie OECD a ÚOŠS sa konali v septembri a decembri 2019

druhej strane až 57 % absolventov nastupuje do práce mimo vyštudovaných odborov, alebo končia na úrade práce (24 %) ²⁶.

I táto skutočnosť spôsobuje disproporciu trendu rastu miezd a ceny práce s mierou rastu produktivity, čo v kombinácii s nedostatkom kvalifikovanej pracovnej sily spôsobuje prudké zníženie konkurencieschopnosti SR najmä voči krajinám V4. ²⁷

Nedostatok pracovnej sily zamestnávateľa riešia napríklad **zamestnávaním cudzincov**. Celkový počet cudzích štátnych príslušníkov z tretích krajín, vykonávajúcich pracovnú činnosť na území SR, medziročne vzrástol, pričom z údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) je zrejmé, že štruktúra cudzincov pracujúcich na Slovensku sa mení. Podiel nekvalifikovaných pracovníkov klesá (43% v roku 2018 a 25 % v roku 2019). Narastajúcou skupinou zamestnávajúcou cudzincov sú zamestnávateľa s vysokou pridanou hodnotou, ktorí takto riešia nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily a zamestnancov so zručnosťami budúcnosti ²⁸. Podľa údajov zamestnávateľov negatívny vplyv „odlivu mentálnej kapacity“ na ekonomickú konkurencieschopnosť firiem a podnikov v SR je najvyšší v celej Európe a dosahuje úroveň 1,7 ²⁹.

V snahe riešiť nedostatok kvalifikovaných pracovníkov vláda SR v roku 2019 aplikovala **Stratégiu pracovnej mobility cudzincov v SR**, prijatú uznesením vlády SR č. 473/2018, ktorá obsahovala 23 krátkodobých opatrení, týkajúcich sa najmä skrátenia lehôt a zefektívnenia služieb verejnej správy, zníženia administratívnej záťaže a 27 dlhodobých opatrení, zameraných na zamestnávanie a integráciu cudzincov vo vzťahu so zahraničím a sociálne a dôchodkové poistenie cudzincov.

Nedostatok vhodnej pracovnej sily **dlhodobo brzdí hospodársky rast a rozvoj oblastí s vyššou pridanou hodnotou** ³⁰. Je tiež jedným z dôvodov, prečo produktivita práce v SR dlhodobo stagnuje na úrovni 70 % úrovne EU. Je zrejmé, že v situácii keď približne polovica všetkých pracovných miest má v horizonte do roku 2030 potenciál na automatizáciu využitím moderných technológií je možné ekonomickú stabilitu SR udržať iba diverzifikáciou podnikateľského prostredia a rozvojom inovatívnych podnikateľských aktivít. Jedným zo zdrojov produktivity SR môže byť rozvoj inovácií a technológií najmä v priemysle a automatizácia, robotizácia (teda prechod na Priemysel 4.0), rozvoj vedy a výskumu, najmä aplikovaného, nástup digitalizácie vo všetkých odvetviach a sektoroch hospodárstva, investície do technologických centier a odvetví s vyššou pridanou hodnotou. Jednou z kľúčových oblastí je vytvorenie takých podmienok pre domáce firmy, aby dobehli náskok zahraničných spoločností a zlepšili produktivitu.

Problematike nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily sa venuje projekt **Národná stratégia zručností v SR** ktorý v spolupráci s OECD definoval štyri prioritné oblasti na zlepšenie úrovne zručností na Slovensku. Týmto sú Posilňovanie zručností mládeže, Znižovanie nerovnováhy zručností, Podpora vzdelávania dospelých a Posilňovanie využívania zručností na pracovisku. Tento projekt obsahuje návrhy a odporúčania na zlepšenie aktuálnej ako aj budúcej situácie v oblasti rozvoja zručností budúcnosti.

²⁶ Zdroj: ITAS

²⁷ medziročný nárast počtu zamestnancov v sektore Centier Podnikateľských Službiach (CPS) klesol a v roku 2019 bol iba 1% (vs 2016/11% a 2017/8%) . Nárast počtu zamestnancov v sektore CPS v ČR a PL bol v uplynulých rokoch podobný ako v SR, a je v naďalej vysoký (ČR 12%, PL 10 %). Zdroj: ABSL ČR, ABSL PL, BSCF SR

²⁸ analytické myslenie, inovácie, aktívne myslenie, kreativita, originalnosť, iniciatíva, technologický dizajn, programovanie, kritické myslenie, analytické schopnosti, komplexné riešenie problémov, líderstvo, spoločenský vplyv, emočná inteligencia, argumentácia a pod.; Zdroj: Business Services center Forum 2019. Centrá podnikových služieb zamestnávajú 10% cudzincov

²⁹ Na škále od 1-10 kde 0 predstavuje najviac negatívny a 10 najmenšie negatívny vplyv. V Poľsku má tento ukazovateľ hodnotu 4,2, v ČR 5,0 a Rakúsku 5,7; Zdroj: World Competitiveness Center, World Talent Ranking 2018

³⁰ Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily spomalil nárast segmentu Centier podnikových služieb v SR z 9% v roku 2017 a 11% v roku 2016, pričom nárast v krajinách V4 je naďalej na úrovni vyššej ako 10%

Konkrétne opatrenia by mali pokrývať najmä:

- v spolupráci s MŠVVŠ SR pokračovať v spolupráci na projekte **Národná stratégia zručností v SR**.
- spolupráca s MŠVVŠ SR na príprave reformy školstva
- systémové opatrenia na zvýšenie produktivity a inovačnej výkonnosti (kapitola 4.2.)

4.2. Systémové trendy v oblasti produktivity a inovačnej výkonnosti

Tak ako bolo konštatované v správe za rok 2018 a uvedené v časti popisujúcej pozíciu Slovenska v rámci rebríčka hodnotenia inovačného indexu tejto správy, sú dlhodobé poddimenzovanými parametrami práve tie, ktoré inovačnú výkonnosť ovplyvňujú najviac. Zároveň v nich za inovačnými lídrami, či už z pomedzi krajín EÚ alebo z iných krajín s vysokým inovačným potenciálom, zaostávame najvýraznejšie. Od vstupu SR do EÚ pretrváva závislosť zdrojového krytia rozvoja výskumných a inovačných aktivít na prostriedkoch zo štrukturálnych fondov EÚ. To má za následok veľmi nízky podiel výdavkov na výskum a vývoj zo strany súkromného sektora (0,41 % z HDP v roku 2018) na základe čoho patríme medzi najhoršie krajiny EÚ. Aj tieto skutočnosti zvýrazňujú nevyhnutnosť vytvárania **udržateľných** nástrojov na podporu výskumu, vývoja a inovácií..

O systémový posun k lepšiemu sa snaží rezort hospodárstva prostredníctvom opatrení Akčného plánu inteligentného priemyslu SR, ako aj jeho nevyhnutnej aktualizácie v r. 2020. V ešte väčšom meradle z pohľadu prierezovosti bude kľúčovým dokumentom na najbližšie obdobie do r. 2027 nová Stratégia inteligentnej špecializácie (aktuálne v procese prípravy s predpokladom dokončenia v r. 2020), ktorá prinesie nielen detailné zmapovanie relevantných aspektov rozvoja ekonomiky, ale určí aj hlavné oblasti a nástroje podpory.

Konkrétne opatrenia by mali pokrývať najmä:

- jasné stanovenie priorít – čo sa sektorového, tematického, ale aj finančného zamerania týka (tak vo vzťahu k ŠR ako aj EŠIF),
- vyjasnenie kompetencií naprieč orgánmi štátnej správy, ale aj subsidiárnych organizácií (MH SR, ÚPVII, MŠVVaŠ SR, SIEA, SBA, SARIO...)
- podporu spolupráce výskumných pracovísk, vysokých škôl a súkromného sektora a transfer know-how a technológií
- podporu tzv. klastrovania - spájania sa do prirodzených zhlukov za účelom zvyšovania konkurencieschopnosti, alebo sprístupnenia technologických riešení širokému portfóliu subjektov, a to na národnej ako aj medzinárodnej úrovni
- podporu medzinárodnej spolupráce a tvorby medzinárodných tímov a konzorcií,
- podporu spoločných projektov, využívanie nástrojov V4 a EK vrátane vytvorenia a priebežnej aktualizácie zásobníka komplexných výskumno-vývojových projektov na riešenie národohospodárskych tém významných pre Slovensko aj pre EÚ
- otvorene pristupovať k identifikácii a odstraňovaniu príčin zaostávania Slovenska v oblasti výskumu a priemyselných inovácií
- postupnú transformáciu charakteru ekonomiky Slovenska, a to smerom k vytvoreniu priestoru pre uplatnenie nových trendov ako umelá inteligencia, virtuálna realita, blockchain, zdieľaná ekonomika, strieborná ekonomika ako aj v prospech iným zložkám hospodárstva ako napr. služby (ktorá by znižovala závislosť na dominantných odvetviach)
- podporu inovácií v nových oblastiach – zdravotníctvo, sociálna oblasť, kvalita života a podporu nových, s tým súvisiacich trhov

- reformu vzdelávacieho systému a politiky trhu práce nielen smerom k odstraňovaniu rozdielov medzi nimi, ale aj smerom k rozvoju nových, pre 21. storočie potrebných zručností a kompetencií.

Podporné nástroje na zabezpečenie uvedených opatrení, by mali v plnej miere využívať princíp komplementarity vo vzťahu štátneho rozpočtu a prostriedkov EŠIF. Štát by sa mal snažiť o vhodnú kombináciu rôznych foriem (napr. návratnej, nenávratnej pomoci), tak aby mali motivačný charakter a neprispievali ku kriveniu zdravej súťaže a podnikavosti. Je však nevyhnutné, aby boli tieto nástroje založené na hodnotení efektivity vynaložených prostriedkov. Štát by mal čerpať aj zo skúsenosti iných štátov a zabezpečiť adekvátne stabilné rozpočtové krytie pre testovanie, ale aj udržateľnosť takýchto nástrojov

4.3. Aktuálne výzvy v rozvoji podnikateľského prostredia v dôsledku ekonomických dopadov pandémie Covid-19

Pandémia, ktorej aktuálne čelí globálna svetová ekonomika má pre Slovensko priamy negatívny dopad, a to v dvoch oblastiach. Po prvé, zníženie ekonomickej aktivity podnikateľských subjektov rozhodnutím Úradu verejného zdravotníctva SR dočasne zatvoriť prevádzky väčšiny mikro, malých a stredných podnikateľov. Druhým faktorom, je prepád exportných trhov v dôsledku utlmenia činnosti odberateľov v zahraničí. K prehĺbovaniu ekonomickej krízy na Slovensku prispievajú aj tie firmy, ktoré nemuseli zatvoriť svoje prevádzky, avšak prijali samoregulačné opatrenia v dôsledku šíriaceho sa vírusu. Môžeme teda konštatovať, že slovenský podnikateľský sektor a slovenská ekonomika začiatkom roka 2020 čelí rozpadu dodávateľsko-odberateľského reťazca s dôsledkom prepádu daňových a odvodových príjmov do rozpočtu verejnej správy. Tento vývoj negatívne poznamená celý vývoj roka 2020 a prinajmenšom prvý polrok 2021. Po tomto období sa môže ekonomika Slovenska reštartovať, pričom miera dynamiky závisí aj od účinných opatrení vlády SR a od spoločného úsilia všetkých zainteresovaných strán sociálneho trojuholníka: vláda – podnikatelia - reprezentanti zamestnancov.

Podľa NBS³¹ Slovenská ekonomika v tomto roku poklesne medzi 5,8 až 13,5 %. Prijaté vládne opatrenia čiastočne zmiernia nárast nezamestnanosti, avšak deficit verejných financií bude medzi 6,9 až 10,3 % HDP a verejný dlh narastie k 57 až 64 % HDP. Pretrvávajúca neistota týkajúca sa ďalšieho vývoja pandémie, karanténnych opatrení najmä zahraničí aj správania sa finančných trhov a spotrebiteľov, sú kľúčovými rizikami pre hospodárstvo SR. Ekonomika v tomto roku sklzáne do hlbkej recesie a to v rozpätí od 5,8 % až 13,5 %. Predpokladá sa výrazný prepád zahraničného dopytu v 2. štvrťroku 2020, (čo bude mať priamy vplyv na pokles domácej ekonomiky, podobne ako globálnej, dosiahne dno v 2. štvrťroku). Až následne by malo nastať obnovenie ekonomického rastu. Pri najoptimistickejšom scenári sa predpokladá návrat na takmer pôvodné úrovne, pri ďalších scenároch už nastanú aj výraznejšie permanentné straty v globálnej ekonomike aj v globálnom obchode. Na dynamiku oživenia bude vplývať najmä zahraničný, ale i domáci dopyt.

Opatrenia vlády SR, ktoré budú nevyhnutné, možno logicky vnímať v troch oblastiach:

1. Reakcia vlády na pokles ekonomickej aktivity a výkonnosti podnikateľského sektora
2. Úloha vlády pri podpore reštartu podnikateľského sektora
3. Zvýšenie dynamiky plnenia cieľov v oblasti štrukturálnych zmien ekonomiky

1. Reakcia vlády na pokles ekonomickej aktivity a výkonnosti podnikateľského sektora, t.j. akútna podpora vlády zvrátiť v mnohých prípadoch krach mikro, malých a stredných podnikov bola pozitívna. Vláda a následne parlament už prijali mnohé opatrenia. Je pozitívne, že prijaté opatrenia

³¹ Zdroj: https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/PREDIK/2020/protected/P1QA-2020.pdf

sa definujú na základe dialógu s podnikateľským sektorom a kontinuálne sa prehodnocujú a dopĺňajú.

2. Po prvotnej reakcii vlády SR na pokles ekonomickej aktivity a výkonnosti podnikateľského sektora a definície riešení ekonomických dopadov pandémie nasledujú opatrenia cielené na podporu pri naštartovaní ekonomickej aktivity podnikateľského sektora. Kľúčový vplyv budú mať nové nástroje finančnej podpory podnikania kombináciou grantových a návratných foriem finančnej podpory a dynamizáciou činnosti existujúcich inštitúcií, ako je SBA, Slovak Investment Holding, a.s. (SIH), Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s., Exportno-Importná Banka Slovenska. Je potrebné aby tieto štátom vlastnené a kontrolované subjekty flexibilne inovovali svoje podporné portfólio tak, aby dokázali pokryť čo najviac žiadateľov inovovanými nástrojmi pri znižovaní administratívnej záťaže ich poskytovania. Je potrebné sa zamerať na riešenia predovšetkým pre odvetvia, ktoré sú ekonomicky najviac postihnuté pandemiou.

3. V tretej oblasti vládnych opatrení ako reakciu na pandémiu a jej ekonomické dopady musí vláda čeliť tomu, čo opäť raz naplno odhalil ekonomický šok, tentoraz v podobe pandémie. Odhalil slabinu, ktorou je štruktúra hrubého domáceho produktu, kde jej 40 % tvorí napríklad automobilová výroba, ktorá je z viac ako 90 % závislá na exporte, hlavne do Nemecka. Bude potrebné urobiť viditeľné kroky pre štrukturálnu zmenu našej ekonomiky tak, aby štruktúra tvorby hrubého domáceho produktu dokázala rýchlejšie zabezpečiť strategické ciele hospodárskej politiky vlády SR, a tými sú trvalo udržateľný rozvoj hospodárskeho rastu a zvýšenie zamestnanosti.

Pri implementovaní opatrení vo všetkých troch oblastiach bude pri riešení ekonomických dôsledkov pandémie kritická spolupráca zodpovedných rezortov a cielené nasmerovanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ. Tak, aby pomohli podporiť reštart ekonomiky, avšak aby zároveň boli predpokladom budovania inovatívnej ekonomiky a štrukturálnych zmien v našom hospodárstve. Je preto potrebné sa sústrediť na efektívne dočerpanie prostriedkov z eurofondov v aktuálnom programovom období a zároveň nastaviť priority v novom programovom období tak, aby boli napĺňané ciele udržateľnosti hospodárstva a rastu zamestnanosti.

V neposlednej rade je však prínosné zamerať sa i na poučenie z následkov krízy a vnímať aktuálnu situáciu ako impulz k zmene. Už teraz je zrejmé, že tzv. "Social distancing" (rozptyľovanie obyvateľstva) a pobyt doma prinášajú priestor pre využívanie online nástrojov. Tento uhol pohľadu v budúcnosti môže priniesť nové a efektívnejšie riešenia ako napríklad prehodnotenie významu a potrebu kancelárskych priestorov a využitie konceptu práce z domu (homeoffice), zdieľanie dát v online priestore, ale aj vznik úplne nových riešení ako napríklad monitorovanie karantény, a pohybu obyvateľstva, využívanie dát mobilných operátorov a pod. Jednou z vhodných inšpirácií môže byť sektor Centier Podnikateľských Služieb, ktorý vďaka používaniu moderných technológií ako ich štandardu a fungovaní online i počas krízy funguje bez akýchkoľvek negatívnych dopadov na ich produktivitu.

Záver

Systémový prístup k zlepšovaniu podmienok pre podnikanie v SR dlhodobo absentoval. Slovensko dlhé roky pokračovalo v postupnom dobiehaní ekonomickej úrovne pôvodných členov Európskej únie, tento proces sa však v posledných rokoch zastavil. Pokračovanie v konvergenčnom procese slovenskej ekonomiky potrebuje nový impulz. Slovenská ekonomika sa dostáva do kľúčovej fázy, v ktorej je nevyhnutné naštartovať rast založený na zvyšovaní produktivity výrobných faktorov.

Je preto potrebné zamerať sa na tvorbu priaznivých podmienok pre podnikanie, podnikateľské prostredie s jednoduchými zákonmi a nízkym administratívnym, finančným a regulačným

zaťažením pre všetkých a zásadným zjednodušením daňového a odvodového systému. Kľúčová je tiež transformácia zákonníka práce a pracovno-právnej legislatívy, ktorá je dôležitá počas konjunktúry, ale ešte viac počas krízy a pre prispôsobenie sa novým podmienkam po kríze.

Hlavnou výzvou roku 2020 bude hospodársky pokles, čo je vážna výzva, a preto je ešte dôležitejšie ako kedykoľvek predtým, aby sa všetky rezorty v rámci svojej pôsobnosti zapojili do procesu štrukturálnych zmien ekonomiky na báze inovácií, nízkouhlíkovej a ekologicky orientovanej ekonomiky a kvalifikovanej pracovnej sily.

Cieľom MH SR je zlepšenie postavenia SR v rebríčkoch porovnávajúcich kvalitu podnikateľského prostredia voči krajinám OECD a EÚ, ale nie ako samoúčelný cieľ, ale logický dôsledok úsilia o zlepšovanie podnikateľského prostredia. Toto bude dosiahnuté nasledovnými aktivitami:

Prijímaním hospodársko-politických rozhodnutí výlučne na základe faktov a dát a pred prijatím rozhodnutia vždy najprv zvažovať všetky relevantné fakty („evidence-based policy making“).

Vytvorením priaznivého podnikateľského prostredia pre rozvoj malých, stredných i veľkých podnikov, rodinného podnikania, podnikania mladých, žien, seniorov a zdravotne postihnutých obyvateľov. Podporou internacionalizácie malých a stredných firiem ale i podporou veľkých a nadnárodných spoločností. Keďže v hospodárstve SR má dominantné postavenie priemysel a priemyselná výroba, je nevyhnutné urobiť opatrenia na udržanie konkurencieschopnosti slovenského priemyslu tak, aby aj naďalej zostal kľúčovým národohospodárskym odvetvím. S tým súvisí i diverzifikácia exportu a zvýšenie exportnej výkonnosti slovenskej ekonomiky, a to vytvorením vhodných podmienok na prístup na medzinárodné trhy. Štrukturálne zmeny, ktoré budú zavedené s cieľom aby sa slovenská ekonomika adaptovala na novú situáciu po odznení krízy, ktorú vyvolala celosvetová pandémia a s ňou súvisiace opatrenia, budú realizované tak, aby bol dosiahnutý dlhodobý cieľ, t.j. diverzifikácia slovenského hospodárstva a zníženie závislosti SR na exporte.

Zlepšenie produktivity v SR bude dosiahnuté napríklad formou podpory výskumu, vývoja a inovácií, digitalizácie, automatizácie, rozvoja umelej inteligencie a nástupu nových modelov ako napr. zdieľanej ekonomiky.

MH SR bude aktívne spolupracovať s ostatnými orgánmi štátnej správy na systematickom znižovaní regulačnej záťaže podnikania. Tento proces už prebieha a v skrátenom legislatívnom konaní vláda prijme Lex Korona, opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia. Proces znižovania administratívnej záťaže sa stane trvalou súčasťou agendy procesu tvorby podnikateľského prostredia.

MH SR ako gestor zabezpečí dôsledné uplatňovanie agendy lepšej regulácie. Zavedie všetkých 12 odporúčaní OECD pre lepšie vládnutie a zároveň sa bude inšpirovať príkladmi dobrej praxe z iných krajín a zavedie povinnosť predkladateľov nových regulácií v prvej fáze nezvyšovať a následne znižovať regulačné zaťaženie v ich kompetencii, t.j. princíp „1 in – 2 out“. Bude vytvorený a priebežne dopĺňaný verejne dostupný a prehľadný register regulácií. Pri tvorbe regulácií budú podporované inovatívne prístupy tak, aby boli prístupné pre všetkých tvorcov regulácií, ako aj ich užívateľov. K tomu budú využívané inteligentné riešenia v súlade s princípmi e-Governmentu.

MH SR má ambíciu na zavedenie princípu účinnosti zmien najdôležitejších zákonov, ktoré majú vplyv na podnikanie, raz do roka, k 1. januáru. Toto odstráni problém nepredvídateľnosti a netransparentnosti schvaľovania zákonov v parlamente, absenciu posudzovania vplyvov poslaneckých návrhov a absenciu konzultácií týchto návrhov zavedením dôslednejšieho pripomienkovania poslaneckých návrhov zákonov. MH SR aktívne pripravuje proces na zvýšenie

kvality posudzovania vplyvov. Jej súčasťou je návrh aby sa vláda SR oboznamovala analýzou vplyvov pred prijatím zákonov a na jej základe prijímala informované rozhodnutia.

K zvýšeniu konkurencieschopnosti prispeje nový inštitucionálny rámec v podobe novej Rady Vlády SR pre konkurencieschopnosť a produktivitu. Atraktivnosť SR ako investičnej destinácie bude dosiahnutá podporou investícií s vyššou pridanou hodnotou a orientovaná predovšetkým do menej rozvinutých regiónov. Zvýšenie konkurencieschopnosti bude tiež dosiahnuté znížením nákladov na podnikanie, včítane cien energií.

Pre úspešnú transformáciu podnikateľského prostredia je kritická oblasť dostupnosti kvalifikovanej pracovnej sily. MH SR bude aktívne spolupracovať na projektoch orientovaných na zlepšovanie tejto oblasti ako napríklad systém duálneho vzdelávania a rozvoj podnikateľských zručností, zlepšenie prepojenia vzdelávacieho systému a podnikateľského sektora a rekvalifikácie, rozvoj tzv. zručností a kompetencií pre 21. storočie, t. j. digitálnych a podnikateľských zručností a kompetencií, kritického myslenia a efektívneho riešenia problémov.

Veríme, že napriek tomu, že hospodárstvo SR čelí možno najnáročnejšiemu obdobiu vo svojej krátkej histórii je potrebné mať na zreteli i dôležitosť problematiky životného prostredia a zmeny klímy.

Ako už bolo v tejto správe viac krát spomenuté, **zlepšovanie podnikateľského prostredia je zdieľanou úlohou celej vlády a politik všetkých rezortov.** Približne iba 15 % z opatrení zahrnutých v antibyrokratických balíčkoch sú v gescii MH SR, ďalšie sú v gescii ďalších 19 subjektov štátnej správy. Aj z tohto vyplýva potreba, aby rezorty kontinuálne zvažovali a zohľadňovali dosahy svojich politik na podnikateľské prostredie.

Ako už bolo v tejto správe uvedené, a tak ako MH SR zdôrazňuje na všetkých fórach, je potrebný súlad názorov a nevyhnutná spolupráca s ostatnými rezortami a orgánmi štátnej správy, ako aj súčinnosť mnohých subjektov, dotknutých prichádzajúcimi zmenami. Víziu kvalitného podnikateľského prostredia vníma MH SR nielen ako úlohu pre seba, ale ako spoločnú misiu a predovšetkým spoluprácu všetkých subjektov, ktoré sa v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR podieľajú na tvorbe politik v našej krajine.

Zoznam skratiek

AZZZ SR - Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR
BOZP - Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci
ČR – Česká Republika
DB – Doing Business
DPPO – daň z príjmu právnických osôb
EÚ – Európska únia
FFM – Fact finding mission
GEM – Globálny monitoring podnikania
HDP – Hrubý domáci produkt
IPP – Index podnikateľského prostredia
JKM – Jednotné kontaktné miesto
JM – Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov
MDV SR – Ministerstvo dopravy a výstavby SR
MF SR – Ministerstvo financií SR
MH SR – Ministerstvo hospodárstva SR
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MSP – Malé a stredné podnikanie
MS SR – Ministerstvo spravodlivosti SR
MŠVVŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MV SR – Ministerstvo vnútra SR
MŽP SR – Ministerstvo životného prostredia SR
MZ SR – Ministerstvo zdravotníctva SR
MZVEZ SR – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
NBS – Národná banka Slovenska
OECD – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OPVaI - Operačný program Výskum a Inovácie
PLÚ – Plán legislatívnych úloh
PAS – Podnikateľská aliancia Slovenska
ROMR – rovnaké obdobie minulého roka
SIEA – Slovenská inovačná a energetická agentúra
SBA – Slovak Business Agency
SP – Sociálna poisťovňa
SR – Slovenská republika
STN – Slovenská technická norma
ŠÚ SR – Štatistický úrad SR
ÚGKK SR – Úrad geodézie, kartografie a katastra SR
ÚNMS SR – Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR
ÚPSVaR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR
ÚPVII – Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu
V4 – Vyšehradská štvorka
WB – World Bank / Svetová banka
WEF – Svetové ekonomické fórum
4IR – Štvrtá priemyselná revolúcia
ZP – Zdravotná poisťovňa
ŽoNFP – žiadosti o nenávratný finančný príspevok

Obsah

Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike	1
1. Štruktúra podnikateľského prostredia	2
2. Komparatívne hodnotenie podnikateľského prostredia	3
2.1. Hodnotenie Svetovej Banky Doing Business	3
2.2. Konkurencieschopnosť Slovenska v rámci V4	5
2.3. Globálny monitoring podnikania (GEM)	6
2.4. Postavenie SR v rebríčku European Innovation Scoreboard 2019	8
2.5. Hodnotenie podnikateľského prostredia v SR z pohľadu slovenských podnikateľov	9
3. Rozvoj podnikateľského prostredia	10
3.1. Opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia	10
3.2. Informácia o Agende lepšej regulácie	12
3.3. Stála pracovná komisia Legislatívnej rady vlády SR na posudzovanie vybraných vplyvov pri Ministerstve hospodárstva SR	13
4. Aktuálne témy rokov 2019 a 2020, problémy a riešenia	13
4.1. Rast ekonomiky vs. získavanie kvalifikovanej pracovnej sily	13
4.2. Systémové trendy v oblasti produktivity a inovačnej výkonnosti	15
4.3. Aktuálne výzvy v rozvoji podnikateľského prostredia v dôsledku ekonomických dopadov pandémie Covid-19	16
Záver	17
Zoznam skratiek	20

Zoznam tabuliek a grafov

Tabuľka 1: Počet aktívnych podnikateľských subjektov podľa veľkostných kategórií podnikov v období 2018-2019	2
Tabuľka 2: Počet podnikateľských subjektov SR podľa právnych foriem v období 2018-2019	2
Tabuľka 3: Hodnotenie Slovenska v rámci indikátorov Doing Business	4
Tabuľka 4: Medzinárodné porovnanie s krajinami Európy a krajinami s vysokým príjmom	7
Graf 1: Dlhodobý trend hodnotenia Svetovej Banky rámci "Doing Business"	3
Graf 2: Cena práce v krajinách V4	5
Graf 3: Superindex	9
Graf 4: Index podnikateľského prostredia (IPP) Superindex	9